basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

RELIGIESTUDIES V1

NOVEMBER 2010

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B.

2. AFDELING A: VERPLIGTEND
   AFDELING B: Beantwoord enige TWEE vrae uit hierdie afdeling.

3. Lees AL die vrae aandagtig deur.

4. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

5. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)

VRAAG 1

1.1 Voltooi die volgende sinne deur die woorde in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord langs die vraagnommer (1.1.1 – 1.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

Mahabharata; Baha'u'llah; Tora; Bodhisattva; Irak; Iran

1.1.1 ... is 'n persoon wat op sy of haar eie meriete Nirvana kan binnegaan. (2)

1.1.2 Die heiligdom van Karbala is in ... (2)

1.1.3 ... is die langste Hindoe-epos. (2)

1.1.4 ... is die somtotaal van God se wil in Judaïsme. (2)

1.1.5 ... is die grondlegger van die Baha'i-geloof. (2)

1.2 Skryf TWEE feite oor elk van die volgende konsepte in die konteks van godsdiens:

1.2.1 Mite (4)

1.2.2 Gelykenis (4)

1.2.3 Leerstelling/Doktrine (4)

1.2.4 Fundamentalisme (4)

1.3 Kies die woord wat NIE pas NIE uit elke groep woorde hieronder. Skryf slegs die woord langs die vraagnommer (1.3.1 – 1.3.6) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.3.1 Mona Lisa; Koran; Vedas; Bybel (2)

1.3.2 uNkulunkulu; Hajj, Ubuntu; Voorvaders (2)

1.3.3 Sathyagraha; Talmoed; Bethlehem; Kosjer (2)

1.3.4 Medina; Jerusalem; Ayodhya; Beijing (2)

1.3.5 Rama; Allah; Jehova; Darwin (2)

1.3.6 Karma; Ahimsa; Baha'i; Vajrayana (2)

1.4 Noem VIER kenmerke wat deur die Abrahamitiese gelowe, dit is Judaïsme, die Christelike godsdiens en Islam, gedeel word. (8)

1.5 Noem enige TWEE vertakkings van die Christelike godsdiens. (4)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> Elke godsdiens het sommige oortuiginge wat nie onderhandelbaar is nie, oortuiginge wat alle volgelinge deel. Byvoorbeeld, Jode, Christene en volgelinge van die Afrika Tradisionele Godsdiens glo in een God. Binne die meeste godsdienste verskil geloofstrukture egter van een denkwyse na 'n volgende. Byvoorbeeld, in Boeddhisme verskil Theravada, Mahayana en Vajrayana oor hoe Boeddhistiese oortuiginge in die lewe toegepas moet word ...
>
> [Aangepas en vertaal uit: *Shuters Religion Studies Grade 12*, Hofmeyr et al, bladsy 105]

2.1 Skryf die funksies wat deur die uniekheid van 'n godsdiens vervul word, neer. (10)

2.2 Beskryf kortliks die unieke kenmerke van enige EEN van die godsdienste. (10)

2.3 Bespreek kortliks die volgende konsepte in die konteks van godsdiens:

2.3.1 Identiteit (8)

2.3.2 Eenheid (8)

2.3.3 Vergelykbaarheid (4)

2.4 Bespreek kortliks die rol van voorvaders in die Afrika Tradisionele Godsdiens. (10)
[50]

VRAAG 3

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> Daar is 'n aantal verskillende vorme van Judaïsme met Ortodokse, Konserwatiewe en Hervormde Judaïsme as die drie grootste groepe. In Suid-Afrika is die meeste Jode Ortodoks en slegs 'n klein minderheid is Hervormde Jode. Ortodokse Jode weier dikwels om Hervormde Jode hoegenaamd as Jode te erken.
>
> Sulke interne verskille bestaan binne die meeste ander godsdienste.
>
> [Aangepas en vertaal uit: *Religion Studies Grade 12*, Steyn et al, bladsy 17]

3.1 Bespreek die interne verskille wat binne enige EEN van die volgende godsdienste bestaan:

- Islam
- Afrika Tradisionele Godsdiens
- Christelike godsdiens (20)

3.2 Lees die uittreksel uit 'n koerantartikel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> **Onitsha, Nigerië.** Dosyne verkoolde, smeulende liggame het die strate van hierdie bedrywige handelshoofstad besaai na drie dae se oproerigheid waar Christenbendes met kapmesse, knuppels en messe hul Moslembure aangeval het. Oproeriges het talle mense hier vermoor, meestal Moslems, nadat hul huise, besighede en moskees afgebrand is in die ergste geweld nog wat verband hou met spotprente van die Profeet Mohammed wat die eerste keer in 'n Deense koerant verskyn het. Die oproerigheid het hier uitgebreek na aanvalle verlede week op Christene in noordelike Nigerië deur Moslems wat woedend was oor die spotprente.
>
> [Aangepas en vertaal uit: *New York Times*, 24 Februarie 2006 (*Shuters Religion Studies Grade 12*, bladsy 214)]

3.2.1 Volgens die artikel, wat is die oorsaak van die oproerigheid? (4)

3.2.2 Wat, dink jy, kan die moontlike gevolge van hierdie oproerigheid wees? Noem ten minste DRIE moontlikhede. (6)

3.2.3 Dink jy dat die artikel 'n gebalanseerde oorsig bied? Gee redes vir jou antwoord. (6)

3.2.4 Volgens jou ondervinding, bied die media oor die algemeen godsdienstige kwessies op 'n gebalanseerde, onpartydige wyse aan? Gee ten minste EEN voorbeeld om jou mening te illustreer. (8)

3.2.5 Veronderstel jy is die redakteur van 'n koerant. Sou jy 'n artikel plaas wat 'n spesifieke godsdiens aanval? Waarom? (6)

[50]

VRAAG 4

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> In hoofstroom-Hindoeïsme is dinge baie anders. Dit is belangriker om die regte dinge te doen en reg op te tree as om in die regte dinge te glo. In nog 'n Indiese godsdiens, Boeddhisme, kan 'geloof/oortuiginge' as die aanvaarding van sekere beskouinge selfs as 'n hindernis op die pad na verlossing beskou word. Verkleefdheid aan oortuiginge is net so sleg soos verkleefdheid aan geld en oortuiginge, sê sommige Boeddhiste byvoorbeeld, omdat dit daartoe kan lei dat jy en ander mense kan ly/swaarkry.
>
> [Aangepas en vertaal uit: *Religion Studies Grade 12*, Steyn et al, bladsy 39]

4.1 Bespreek kortliks die rol van geloof/oortuiginge in die volgende:

4.1.1 Islam (6)

4.1.2 Christelike godsdiens (6)

4.2 Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> Sommige godsdienste het geloofstellings waarin DOGMAS, wat verband hou met hul spesifieke godsdiens, uiteengesit word. Een baie bekende dogma van die Rooms-Katolieke Kerk is die dogma van die Onbevlekte Bevrugting, wat glo dat Maria, die moeder van Jesus, 'n maagd was toe sy swanger geword het.
>
> [Aangepas en vertaal uit: *Shuters Religion Studies*, bladsy 12]

4.2.1 Noem VIER kenmerke van 'n godsdienstige dogma. (8)

4.2.2 Die leerstelling van reïnkarnasie is algemeen in beide Hindoeïsme en Boeddhisme. Bespreek hierdie leerstelling kortliks. (6)

4.2.3 Watter rol speel gelykenisse in die begrip van Afrika Tradisionele Godsdiens? (4)

4.2.4 Bespreek enige sekulêre wêreldbeskouing en verduidelik sy beskouing van godsdiens oor die algemeen. (20)
[50]

VRAAG 5

Lees die brief hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> Nog 'n Kersfees het gekom en gegaan. Orals ter wêreld het miljoene gejuig, die mis bygewoon en vir vrede en goedgesindheid gebid. Miljoene het ook partytjie gehou om die nuwe jaar in te lui of die middernagmis bygewoon met die hoop dat dit hulle geluk en voorspoed sou bring. Ten spyte daarvan blyk vrede nog net so ontwykend soos altyd te wees. Skieters in Columbia, selfmoordbomgooiers in Irak, burgermagte in die Darfoer-streek van Soedan, moorde in Kashmir ... die lys gaan aan.
>
> Watter tipe mense pleeg wreedhede? Is hulle godvresende mense wat hulle heilige geskrifte in die een hand vashou en 'n geweer in die ander?
>
> Maar God self word dikwels as gewelddadig en wraaksugtig gesien. Die stede Sodom en Gomorra is met 'vuur en swael' met die grond gelyk gemaak. In Egipte is al die eersgeborenes doodgemaak. Toe daar nie meer babatjies was om dood te maak nie, is alle eersgebore vee doodgemaak. So, kan dit wees dat die mens, gemaak na die beeld van God, Hom slegs navolg?
>
> En so hou die slagting aan, jaar na jaar. Godsdiens is nie 'n oplossing vir die wêreld se probleme nie. Dit is verdelend, stel broer teen broer, nasie teen nasie.
>
> TM (skrywer)
> Gauteng
>
> [Aangepas en vertaal uit: *Sunday Tribune*, 4 Januarie 2009]

5.1 Wat is die skrywer se opinie van godsdienste in konflikgebiede? (4)

5.2 Waarom verwys die skrywer na Kersfees? (2)

5.3 Maak 'n kort ontleding van enige EEN van die streke/lande van konflik wat in die brief genoem word, en verduidelik die rol van godsdiens (indien enige). (10)

5.4 Stem jy saam dat God dikwels gesien word as gewelddadig en wraaksugtig? Gee redes vir jou antwoord. (6)

5.5 Verduidelik die stelling wat sê dat godsdiens 'broer teen broer, nasie teen nasie' stel. (6)

5.6 Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

> Die Spaanse Inkwisisie (wetlike ondersoek) was 'n regshof wat in 1478 tot stand gekom het. Dit was gekoppel aan 'n tak van die Rooms-Katolieke Kerk genoem 'The Holy Office of the Inquisition against Hereditary Depravity' (om van erflikheid ontneem te wees). Die hof het deels tot stand gekom om seker te maak dat bekeerlinge tot Katolisisme uit Judaïsme en Islam opreg was en dat hulle nie hulle ware godsdiens steeds agter die skerms beoefen nie. Indien daar bevind is dat hulle dit wel doen, is hulle deur die Spaanse Inkwisisie verhoor. 'n Interessante aspek van die Inkwisisie was die 'verhoor deur vuur' – die idee dat, as jy onskuldig was, jy 'n dodelike ervaring (soos om op die brandstapel te brand) kon hê en God jou sou red. As jy sou sterf, was dit 'n bewys dat jy skuldig was.
>
> [Aangepas en vertaal uit: *Shuters Religion Studies Grade 12*, Hofmeyr et al, bladsy 171]

5.6.1 In jou eie woorde, definieer kortliks die konsep *menseregte*, met spesiale verwysing na godsdiens. (4)

5.6.2 Stem jy saam dat die Inkwisisie-regshof-praktyke van 1478 nC (CE) as 'n menseregteskending beskou moet word? Motiveer die antwoord deur na die uittreksel te verwys. (10)

5.6.3 Hoe sou jy skendings van godsdienstige vryheid binne die kerklike verband, soos die een in die uittreksel hierbo, vergelyk met xenofobiese aanvalle (aanvalle op buitelanders uit Afrika) wat onlangs (2009) in sosiale gemeenskappe in Suid-Afrika plaasgevind het? Is daar enige werklike verskil tussen hierdie twee gewelddadige aanvalle? (8)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou